

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Suomen Ampumahiihtoliitto katsoo, että ehdotus on oikeansuuntainen ja tukee ympäristölupahankkeen näkemystä siitä, että lupaprosessien keskittäminen ja ampumarata- ja ympäristöluvan yhdistäminen yksinkertaistavat kokonaisuutta ja parantavat ennakoitavuutta.

Ampumahiihdon kannalta on kuitenkin ratkaisevaa, että:

- Menettelyt ovat aidosti eritasoisia (rekisteröinti – ilmoitus – lupa) ja perustuvat sekä laukausmääriin että riskienhallintaan (kuten pohjavesi, vesistöt, kosteikot), ei vain yhteen laukausmäärän rajaan.
- Pienoiskivääriradat, joita käytetään ampumahiihdon harjoittelussa, tulisi toimia kevyemmän rekisteröinti- tai ilmoitusmenettelyn piirissä silloin, kun haitta-aineiden hallinta ja melu on asianmukaisesti ratkaistu ja, kun ympäristöolosuhteet täyttävät muut perustelut, joita Ympäristölupahanke tuo esiin omassa lausunnossaan.
- Ampumahiihdossa käytettävä pienoiskivääri on ampumaurheilussa yleisesti erittäin pienimeluinen, josta ei synny isommillakaan radoilla meluhaittaa ympäristölle.

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

Liitto jakaa ympäristölupahankkeen huolen siitä, että kahden lain rinnakkainen soveltaminen lisää tulkinnanvaraisuutta.

Ampumahiihdon näkökulmasta ampumaratojen kannalta olennaiset ympäristönsuojelulain periaatteet ja velvoitteet (esim. pilaantumisen ehkäisy, sijoituspaikan valinta, yleiset periaatteet) tulee mahdollisimman pitkälle sisällyttää ampumaratalakiin ja sen asetuksiin.

Ympäristönsuojelunlain soveltaminen ampumaratalain rinnalla on hyväksyttävää siltä osin kuin se koskee viranomaisten yleisiä tehtäviä (esim. pintavesien ja pohjavesien valtakunnallinen sääntely), mutta radan toiminnanharjoittajan näkökulmasta velvoitteiden tulee näkyä yhdestä selkeästä normikokonaisuudesta (ampumaratalaki + sen asetukset).

Tämä on välttämätöntä, jotta toiminnanharjoittajat pystyvät käytännössä hoitamaan velvoitteensa vapaaehtoistoiminnan varassa.

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

Kyllä. Liitto tukee ehdotusta, sekä ympäristölupahankkeen näkemystä, että ohjesäännön muutos on tarpeen, jotta ampumaratoja koskeva ympäristönsuojelu ja ympäristövahinkojen torjunta voidaan johdonmukaisesti siirtää sisäministeriön ja Poliisihallituksen toimialaan.

Ampumahiihdon kannalta tämä selkeyttää vastuutahot, kun lupa-, valvonta- ja ampumaratalainsäädännön substanssiosaaminen voidaan keskittää samaan kokonaisuuteen.

Muutos helpottaa myös kansallisten ampumahiihtoratojen ja -seurojen asiointia, kun toimijoilla on yksi pääasiallinen viranomainen, joka tuntee ampumalajien olosuhteet ja niihin liittyvät riskit.

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Suomen Ampumahiihtoliitto on perustettu vuonna 1960. Liiton toiminnassa on mukana 85 ampumahiihtoseuraa. Suomessa on noin 15 000 ihmistä aktiivisesti mukana ampumahiihdon harrastus- ja kilpailutoiminnoissa. Laji on myös Euroopan kiinnostavin talviurheilulaji ja yksi Suomen kiinnostavimmista lajeista.

Ampumahiihtoa pystyy harrastamaan ympäri vuoden. Talvella lajina on ampumahiihto ja kesäisin ampumajuoksu ja rulla-ampumahiihto. Suomessa on noin 68 ampumahiihdon harrastamiseen sopivaa ampumarataa

Suomen Ampumahiihtoliitto tukee ympäristölupahankkeen lausunnon linjauksia ja haluaa tuoda esiin seuraavat lisähuomiot ampumahiihdon kannalta:

Riskiperusteinen malli (rekisteröinti – ilmoitus – lupa) on erittäin kannatettava. On tärkeää, että:

Pienet ja keskisuuret, ohjatun harrastustoiminnan radat, mukaan lukien pienoiskivääriradat, voivat toimia kevyemmän menettelyn piirissä edellyttäen, että haitta-aineiden hallinta (BAT-rakenteet) ja melu on hoidettu asianmukaisesti.

Viranomaisresurssointi (2 htv) on selvästi alimitoitettu, kun otetaan huomioon nykyisten ratojen määrä, suuri määrä puutteellisesti luvitettuja ratoja sekä valvontatehtävät. Riittämätön resurssointi voi käytännössä hidastaa hankkeita, vaikeuttaa ratojen kehittämistä ja siten heikentää ampumaurheilun harjoitus- ja kilpailuolosuhteita.

Siirtymäajan (3 vuotta) ja prosessien on oltava realistisia seurojen ja ampumahiihdon harjoituspaikkojen kannalta. Valtaosa toimintaa pyörii vapaaehtoistyön varassa, eikä tarvittavaa ympäristöosaamista ole aina omasta takaa. Ympäristölupahankkeen jatko tai vastaava tuki on tärkeä, jotta hakemusten taso on riittävä eikä Poliisihallituksen työ ruuhkaudu.

Suomen Ampumahiihtoliitto yhtyy hallituksen esitykseen ampumaratalain ja ympäristönsuojelulain muuttamistarpeen kokonaisarvioon ja korostaa ampumaratojen määrän kasvattamisen merkitystä sekä sen ympäristö- ja lupaprosesseihin liittyvien kysymysten selkeyttämisen tarvetta. Suomen Ampumahiihtoliitto pitää tärkeänä, että ampumahiihtoratojen ympäristöriskien hallinta on hyvällä tasolla ja ratojen ylläpitäjille mahdollisimman selkeää.

Ampumahiihdon kannalta pienoiskivääri on koko lajin perusta, ja sen harjoittelu edellyttää ratoja, joiden ympäristövaikutusten arviointi sekä lupakäytännöt ovat valtakunnallisesti yhdenmukaiset ja ennakoitavat. Nykytilanteessa tulkinnanvaraisuudet, vaihtelevat viranomaiskäytännöt ja epäsuhta erilaisten rata- ja laukausmäärien vaatimusten välillä vaikeuttavat sekä harjoituspaikkojen kehittämistä että uusien ratojen suunnittelua.

Hallituksen esityksen linja yhdistää ampumarata- ja ympäristölupa yhdeksi menettelyksi on erittäin kannatettava. Yksi viranomainen, yhtenäinen sääntely ja valtakunnallinen tulkintalinja ovat avainasemassa, jotta ampumahiihdon ratojen kehittämistä voidaan jatkaa ilman, että seuratoiminnan resurssit valuvat hallinnolliseen epäselvyyteen. Tämä on erityisen tärkeää ampumahiihdossa käytettäville pienoiskivääriradoille, sillä niiden ympäristöriskit ovat selkeästi hallittavissa BAT-rakenteilla ja ohjearvoilla. Esitysluonnos mahdollistaa riskiperusteisen sääntelyn. Liitto korostaa, että pienoiskivääriradat ovat ympäristöriskiltään selvästi pienempiä kuin suuret kivääriradat tai haulikkoradat. Siksi niiden tulee kuulua pääsääntöisesti rekisteröinti- tai ilmoitusmenettelyn piiriin (ei luvan), kun BAT-rakenteet ja meluolosuhteet täyttyvät.

Liitto tukee yleisestikin BAT-rakenteiden nostamista lupamenettelyn selkeäksi perustaksi. Tämä vähentää tulkinnanvaraisia lisävaatimuksia, jotka ovat aiemmin kohtuuttomasti kuormittaneet ratoja. Ampumahiihdossa BAT-ratkaisut (lyijykeräimet, suojarakenteet, kumimatot, valli- ja taustarakenteet) ovat toimineet jo pitkään, ja niiden sitominen lupaehtoihin tuo ennakoitavuutta ja vähentää ratakohtaisia tulkintaeroja.

Suomen Ampumahiihtoliitto on ollut valmistelemassa yhteistyössä muiden osapuolten kanssa Ympäristölupahankkeen laajempaa lausuntoa aiheesta. Suomen Ampumahiihtoliitto puoltaa Ympäristölupahankkeen lausunnossa esiintuotuja huomioita ja kehittämisideoita lakiluonnokseen.

Melun ja haitta-aineiden hallinnan ohjeistuksen (BAT-opas asetustasolle) selkeä normittaminen on ampumahiihdossa erittäin tärkeää, jotta keskukset voivat suunnitella investoinnit pitkäjänteisesti ja varmistaa, että ratkaisut ovat sekä ympäristön että urheilutoiminnan kannalta kestäviä.

Liitto pitää keskeisenä, että lainsäädäntö ei johda laukausmäärien tarpeettomaan rajoittamiseen urheilullisin perustein perustelluilla radoilla, vaan ohjaa ratoja varmistamaan haitta-aineiden hallintaa ja ympäristörakenteita. Tämä on paras tapa sovittaa yhteen ampumahiihdon kansalliset ja kansainväliset vaatimukset, ympäristötavoitteet ja hallitusohjelman 1 000 radan tavoite.

Elo Lauri
Suomen Ampumahiihtoliitto ry